

Vår ref.
08/367-2-CG

Deres ref.
08/557 - 1 CH

Dato:
30.04.2008

HØRINGSSVAR - FORVALTNINGSREFORMEN - FORSLAG TIL NYE OPPGAVER TIL DET FOLKEVALGTE REGIONALE NIVÅET

Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) viser til høringsbrev om
Forvaltningsreformen – forslag til nye oppgaver til det folkevalgte regionale nivået
med høringsfrist den 30. april 2008.

LDO er i utgangspunkt positiv til hovedformålene til den foreslåtte
forvaltningsreformen, slik disse presenteres innledningsvis i høringsnotatet:

- forsterket demokrati på lokalt og regionalt nivå
- mer effektiv forvaltning, verdiskapning og sysselsetting
- effektiv ivaretagelse av nasjonale mål som likeverdige tjenestetilbud, rettssikkerhet for den enkelte, m.m.

LDO merker seg at forslaget legger til grunn at *St. meld. Nr. 12 (2006-2007) Regionale fortrinn – regional framtid* fastslår at kommunene og staten fortsatt skal være hovedleverandørene av velferdstjenester, mens ansvaret for nye utviklingsoppgaver skal legges til et nytt regionalt forvaltningsnivå, som i tillegg vil overta en rekke tjeneste- og forvaltningsoppgaver fra dagenes fylkeskommuner.

Med utgangspunkt i ombudets mandat ønsker LDO å kommentere enkelte punkter med hensyn til innføring av den foreslåtte reformen med hensyn til kravene som stilles av gjeldende likestillings- og diskrimineringslovgiving, forholdet mellom regionene og andre aktører for å sikre likestillings- og mangfoldshensyn i regionene, endringer i valgordningen, samt de økonomiske og administrative konsekvensene som en slik reform vil medføre med hensyn til likestillings- og mangfoldsarbeid på regionalt nivå. Disse problemstillingene vil trolig være mest gjeldende innenfor områdene næringsutvikling, kultur, forskning, utdanning og regional planlegging, men kan også være relevante for de øvrige områdene som reformen vil berøre.

Forholdet mellom gjennomføring av forvaltningsreformen og gjeldende likestillings- og diskrimineringslovgivning

LDO er positiv til at reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styrer omtales under punkt 5.1.4 i forbindelse med forslag til lovendringer vedrørende sammensetning av styret i Innovasjon Norge.

LDO forutsetter at forslaget under punkt 3.4, om endringer i universitets- og høyskoleloven, der regionene får adgang til å oppnevne to eksterne styrerepresentantene ved høyskolestyrene, samt forslaget under punkt 9.2.1, om økt regional ansvar for oppnevning av styreledere og styremedlemmer til region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktsinstitusjoner, gjennomføres i tråd med likestillingsloven § 21 om representasjon av begge kjønn i offentlige styrer og utvalg.

LDO forutsetter videre at det utarbeides klare retningslinjer for oppnevning av representanter til disse styreorganer for å sikre at kravene til styresammensetning er ivarettatt, samt i forhold til å sikre behovet for rekruttering av og tilrettelegging for deltakelse av personer med etnisk minoritetsbakgrunn og personer med nedsatt funksjonsevne.

Under punkt 9.1.1. og 9.1.2 foreslås det at regionene får det fulle ansvaret for å forvalte spillemidlene til kulturbygg, samt lokale og regionale idrettsanlegg. LDO forutsetter at det etableres rutiner for å sikre at regionene er kjent med kravene om universell utforming ved den foreslåtte Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, og at det etableres rutiner for å sikre at disse kravene er overholdt.

Forholdet mellom regionene og andre aktører for å sikre regionale likestillings- og mangfoldshensyn

Ansvarsfordeling mellom region og fylkesmann

Det er foreslått at enkelte oppgaver overføres fra fylkesmennene til regionene. Reformen vil likevel kreve løpende kommunikasjon og tett samarbeid mellom fylkesmennene og regionene, og LDO forutsetter at det etableres klare retningslinjer for samarbeidet mellom regionene og fylkesmennene. Det vil også være avgjørende at det settes av nok resurser for å sikre forsvarlig samarbeid.

Med hensyn til sikring av informasjon, veiledning og kvalitetsutvikling på grunnopplæringsområdet er det foreslått at enkelte oppgaver som fylkesmennene utfører per i dag skal overføres til regionene, deriblant krav til kvalitetsvurdering av friskoler og sikring av den nasjonale utdanningspolitikken, m.m.

LDO mener det er et grunnleggende prinsipp at geografisk bosted ikke skal være avgjørende for muligheten til å få et likeverdig utdanningstilbud, og forutsetter at omorganiseringen vil innebære klare retningslinjer for sikring av nasjonale standarder med hensyn til bl.a. lokal/regional oppfølging av barn med minoritetsspråklig bakgrunn, samt gjennomføring av det foreslåtte RLE-faget og praktisering av fritaksordninger for denne, og at ansvarsfordelingen mellom fylkesmennene og region på disse områdene avklares tydelig.

Per i dag har Fylkesmennene ansvar for veiledning med hensyn til aktivitets- og redegjørelsesplikten. Fra 2009 forventes det at det innføres nye plikter innen diskrimineringsloven og den foreslåtte diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, og at aktivitets- og redegjørelsesplikten utvides til å også gjelde områdene etnisitet og nedsatt funksjonsevne. Dette berøres ikke i høringsnotatet, men LDO antar at dette ansvaret fortsatt er tenkt å ligge hos Fylkesmennene. Det vil likevel være behov for et styrket innsatts på dette området, særlig etter utvidelsen av grunnlagene berørt av aktivitets- og redegjørelsesplikten, og LDO ser behov for at regionene trekkes inn i dette arbeidet.

Opprettelse av regionale likestillings- og mangfoldssentre

Etter LDOs erfaring er det behov for å styrke det regionale likestillings- og mangfoldsarbeidet, særlig med tanke på den utvidede aktivitets- og redegjørelsesplikten. For å dekke dette behovet anbefaler LDO at det opprettes regionale likestillings- og mangfoldssentre, etter modellen til de regionale likestillings- og mangfoldssentre som nå er under etablering ved Kvinneuniversitet i Nord og Kvinneuniversitetet i Hamar.

Det er LDOs syn at slike likestillings- og mangfoldssentre vil kunne fungere som viktige bindeledd mellom likestillings- og mangfoldsarbeidet på nasjonalt, regionalt og kommunalt plan, og bidra til å utfylle rollen til Likestillings- og diskrimineringsombudet og fylkesmennene på dette feltet. I tillegg til å koordinere tiltak mellom ulike nivå i forvaltningen, og mellom offentlige og private aktører vil sentrene kunne styrke det regionale likestillings- og mangfoldsarbeidet ved å gi veiledning i likestillingsarbeid, bidra med informasjon og kunnskapsutvikling, opplæring og formidling, veiledning og rådgivning, utvikling av arbeidsmetodikk, pådriverarbeid, m.m.

Sikring av Samiske interesser

LDO ser det som problematisk at Sametinget har opplevd at konsultasjonsavtalen ikke har blitt overholdt med hensyn til prosessen i tilknytning til forvaltningsreformen.

Videre er det betenkelig at Sametingets forslag om trepartsforhandlinger ikke er fulgt opp videre, og avfeies uten at det har blitt innhentet mer informasjon om hvordan modellen kunne utformes.

Som urfolk har den samiske befolkningen særskilte rettigheter, og LDO forutsetter at forvaltningsreformen ivaretar de forpliktelsene som den Norske stat har ovenfor denne gruppen. Det vil være avgjørende at dagens avtale om konsultasjon overføres slik at den også gjøres gjeldende ovenfor regionene.

Valglovgivning

LDO merker seg at regjeringen foreslår at den valgordningen som i dag gjelder ved valg til fylkesting, skal danne utgangspunktet for valgordningen ved et eventuell regional omorganisering. LDO mener at dagens valgordning er tilfredsstillende med hensyn til sikring av en reell kjønnsbalanse i lokalpolitikken og at den lave

kvinneandelen blant folkevalgte representanter utgjør et demokratisk problem. LDO har levert forslag til Kommunal- og regionalministeren om endring i valgloven, der det blant annet foreslås strengere krav til kjønnsbalansen i lokalpolitikken (se vedlagt brev). Det er LDOs syn at det vil være avgjørende at valglistes settes sammen slik at det er femti prosent representasjon av begge kjønn, og at *annenhver representant på hele lista er kvinne og mann for at listen kan bli godkjent*. I tillegg er det ønskelig å sikre bedre rutiner for å oppnå en bedre kjønnsbalanse på *førsteplassene* på partiets lister på landsbasis. Etter LDOs mening vil det være en fordel å innføre disse endringene samtidig med som de øvrige endringene som blir foreslått i høringsnotatet.

Økonomiske og administrative konsekvenser av oppgaveoverføring

LDO mener det vil kreve betydelige resurser for å sikre og styrke relevant kompetanse om likestilling, diskriminering og mangfold på regionalt nivå, særlig i lys av utvidelsene i diskrimineringsloven og innføringen av tilgjengelighetsloven. Disse områdene nevnes ikke i kapittel 11 om Økonomiske og administrative konsekvenser og LDO etterlyser et eget plan for sikring av dette arbeidet. Resurser må settes av til gjennomføring av dette arbeidet på regionalt nivå, samt til rapportering og statlig oppfølging.

Med vennlig hilsen

Björg Unstad
Avdelingsleder

Christopher Gambert
Rådgiver

Vedlegg: Kopi av brev

Kommunal- og regionalminister Magnhild M. Kleppa
Kommunal- og Regionaldepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLO

Vår ref.
08/40-1-ROS

Deres ref.

Dato:
09.01.2008

FOR LAV KVINNEREPRESENTASJON ETTER VALGET 2007: FORSLAG TIL TILTAK, INKLUSIV ENDRING I VALGLOVEN

Etter siste kommunestyrevalg besitter menn mer enn seks av ti stoler i norske kommunestyresaler¹. Riktignok økte kvinneandelen med 2 prosentpoeng til ny rekord på 37,5 prosent, men det er fortsatt en svært skjev kjønnsrepresentasjon når andelen mannlige kommunestyrerepresentanter er 62,5 prosent. Samtidig ser vi at mer enn tre av fire ordførere er menn². En totaloversikt over kjønnsfordelingen i kommunenes konstituerte formannskap og utvalg foreligger ikke, men foreløpig er det heller ikke der noe som tilsier en tilfredsstillende kvinneandel i sentrale posisjoner. Dette er et demokratisk problem, og Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) ber deg som kommunal- og regionalminister om å bidra til endringer i valgloven, legge til rette for aktive rekrutteringstiltak og å vurdere mulige fremtidige endringer i kommuneloven.

Oppsummering av LDOs forslag

Vi oppfordrer KRD til å:

1. Gjennomføre følgende tiltak:

1.1 Følge opp tidligere uttalelser om at valgloven må endres. Vårt forslag:

Hver valgliste må ha annenhver kvinne og mann på hele lista for å bli godkjent

Supplerende tiltak mht valglistene: Partiene bør oppfordres til å ha en bedre kjønnsbalanse enn i dag på *førsteplassene* på partiets lister på landsbasis.

1.2 Vurdere og legge til rette for aktive rekrutteringstiltak

¹ 62,5% av kommunestyrerepresentantene er menn. Tallene er bekreftet av SSB 4. januar 2008.

² Kilde: Kommunal Rapport

1.3 Presisere dagens regler om bruk av "gjennomgående representasjon" ved konstituering av formannskap, råd og utvalg.

2. Utrede og vurdere følgende fremtidige tiltak dersom gjennomføring av 1.1 – 1.3 ikke skulle gi tilfredsstillende resultat ved neste kommunestyre- og fylkestingsvalg:

- 2.1 Tette dagens 'smutthull' mht konstituering av formannskap /fylkesutvalg, råd og utvalg
- 2.1 Stille krav til bedre kjønnsbalanse blant ordførere.

Nærmere beskrivelse av LDOs forslag

1. Forslag til tiltak i dag

1.1 Endring av valgloven: Krav til listene til kommunestyrevalg og fylkestingsvalg

Tidligere kommunal- og regionalminister Åslaug Haga sa i november 2006 at Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) ville foreslå endringer i valgloven hvis ikke kjønnsrepresentasjonen ble vesentlig bedret etter kommunestyrevalget i september 2007. Etter valget kommenterte Haga at hun ikke var fornøyd med kvinneandelen³, og at hun nå vil utrede mulige tiltak for å øke andelen. Kvinneandelen blant kommunestyrerepresentanter økte ved årets valg fra 35,5 til 37,5%. Dette er en større økning enn ved forrige valg, men den er langt fra tilfredsstillende.

På oppdrag fra KRD har LDO gjennomført en valgkampanje for å få partiene til å nominere flere kvinner, samt å bevisstgjøre velgerne til å gi personstemmer til kvinner på partienes nominasjonslister og slik bidra til å øke kvinneandelen i kommunestyrene. LDO mener at slike kampanjer har en bevisstgjørende effekt som bidrar til økt kvinneandel.

Hvis vi fortsetter i dagens tempo, vil det ta rundt 20 år før vi har jevn kjønnsfordeling. Det er nå naturlig å vurdere om vi skal akseptere en slik langsom utvikling - kombinert med holdningsskapende arbeid som i dag, eller om det skal tas sentrale politiske grep som driver utviklingen av kjønnsbalansen raskere fremover. Representativitet er et av grunnprinsippene i vårt demokrati. Vårt forslag til lovendring må veies opp mot lokalpartienes selvstyrringsrett. Vi viser imidlertid til at aktive, lovpålagte tiltak for å sikre likestilling har effekt. Vi har allerede valgt å benytte krav til kjønnsbalanse for eksempel overfor styrene i allmennaksjeselskap. Det er like naturlig å stille et slikt krav til listene ved valg av kommunestyre og fylkesting. Ombudet mener derfor at politikerne må ta ansvar for å få flere kvinner inn i disse fora.

For raskere å oppnå en rettferdig representasjon, mener LDO at det må innføres krav til partienes valglistene til kommunestyrevalg og fylkestingsvalg. I dag har valgloven ingen regler om kjønnsrepresentasjon eller plassering på valglistene. I år var 58

³ Haga kommenterte den gang LDOs foreløpige beregning av en kvinneandel på 37,4% i kommunestyrene.

prosent av det totale antall nominerte kandidater ved kommunestyrevalget menn, og partiene hadde satt en mann på første plass på 70 prosent av valglistene. LDO ber KRD vurdere å innføre følgende krav til kjønnsrepresentasjon og plassering på listene for at valglistene skal kunne godkjennes:

Hver valgliste må ha annenhver kvinne og mann på hele lista for å bli godkjent.

Supplerende tiltak mht valglist

I tillegg bør partiene oppfordres til å ha en bedre kjønnsbalanse enn i dag på førsteplassene på partiets lister på landsbasis.

LDO ser at dette innebærer at sentralpartiene må spille en aktiv rolle overfor lokalpartiene med tanke på å motivere, oppfordre og legge til rette for en aktiv rekruttering og utvikling av kandidater av begge kjønn. På den annen side vil forslaget styrke lokal- og sentralpolitikere som virkelig ønsker å oppnå kjønnsbalanse.

1.2 Aktive rekrutteringstiltak

Strengere krav til kjønnsbalanse i lokalpolitikken vil innebære store utfordringer for en del partier, og det vil kreve langsiktig tenking og rekruttering. I tillegg til en endring av valgloven bør det vurderes tiltak som kan stimulere flere kvinner til å gå aktivt inn i lokalpolitikken.

I januar i år foretok vi en undersøkelse blant kvinnelige ordførere og fylkesordførere for å få kjennskap til deres utfordringer som kvinnelige ordførere og få tips og råd om hvordan kvinner kan rekrutteres til lokalpolitikken. På grunnlag av deres innspill gir LDO følgende oppfordringer:

Til KRD /kommunene:

- Tilrettelegging av lokalpolitisk arbeidsform slik at politisk arbeid blir enklere å kombinere med familieliv, for eksempel i form av kortere møter, møter på dagtid, strammere møteprogram og faste tider.
- Coaching og veiledning av lokalpolitikere og aktuelle kandidater.
- Kurstilbud med hensyn til samfunnsorganisering, arbeidsgang/saksgang, votering, politiske arbeidsmåter, mediarbeid samt tale- og møteteknikk.

Ordførerne la vekt på at dette bør være et *(fylkes)kommunalt* – og ikke et partipolitisk – anliggende. Vi mener at disse tiltakene vil bidra til å rekruttere både kvinner og menn med omsorgsoppgaver og kvinner og menn uten erfaring fra kommunalt arbeid.

Til de politiske partiene:

- Systematisk arbeid for å rekruttere kvinner gjennom hele fireårsperioden.
- Arranger temamøter om saker mange kvinner brenner for
- Ta direkte kontakt i ulike fora der kvinner er engasjert, som f.eks. lokale lag og foreninger
- Sentralpartiet bør ha oversikt over nominasjonsprosessen på landsbasis. Ved valget i 2003 var samtlige partier overrasket over at 77 prosent av listenes 1. plasser (ordfører kandidater) var besatt av menn.

I tillegg ber vi KRD undersøke følgende:

- Hva gjør partiene konkret for å rekruttere kvinner til lokalpolitikken? Hva har de gjort i perioden mellom kommunestyrevalgene i 2003 og 2007?
- Hvilke rekrutteringstiltak fungerer? Noen kommuner har hatt en betydelig fremgang mht kvinneandel. Hva kan andre kommuner lære av dem?
- Hva er årsaken til at det ikke nomineres flere kvinner?
- Hvorfor tar eventuelt færre kvinner enn menn gjenvalg?
- Hva er årsakene til at partiene ikke klarer å oppnå det målet de selv sier at de har: jevn kjønnsbalanse i lokalpolitikken?

1.3 Tydeliggjøring av dagens regler mht bruk av ”gjennomgående representasjon” ved konstituering av formannskap, råd og utvalg

LDO ber også KRD tydeliggjøre eksisterende regler for bruk av såkalt ’gjennomgående representasjon’ ved konstituering av formannskap, råd og utvalg. Noen kommunestyre syns i dag å tro at de har anledning til å omgå kjønnsbalansekravet for utvalg og råd ved å vedta såkalt ’gjennomgående representasjon’. Det vil si at de bestemmer at de kun vil bruke kommunestyremedlemmer også i utvalg og råd, og på den måten unngår å måtte hente inn kvinner utenfor kommunestyret for å oppfylle kjønnsbalansekravet. Opplysninger vi har fått fra embetsverket i KRD tyder på at kommunestyrene *ikke* har anledning til å omgå kjønnsbalansekravet ved å bruke ’gjennomgående representasjon’ ved konstituering av utvalg og råd. Vi ser derfor behovet for en presisering av dette fra KRDs side.

2. Vurdere mulige senere endringer i kommuneloven

En lav kvinneandel i kommunestyrene får konsekvenser også for kvinneandelen i kommunenes formannskap og utvalg, spesielt mht lederposisjoner. Målet med den foreslåtte endringen i valgloven, samt aktive rekrutteringstiltak, er at det skal bli høyere andel kvinner i kommunestyrene. Dermed vil det forhåpentligvis også bli enklere å få kvinner inn i ordførerposisjoner, formannskap og utvalg. Dersom dette ikke skjer i tilfredsstillende grad ved neste kommunestyre- og fylkestingsvalg, ber vi KRD vurdere tiltakene i 2.1 og 2.2.

2.1 Vurdere å tette dagens smutthull ved konstituering av formannskap/ fylkesutvalg, råd og utvalg

LDO ser at det i dag eksisterer ’smutthull’ i kommuneloven for å omgå lovens krav til minimum 40 prosent kjønnsrepresentasjon i formannskap, råd og utvalg.

Et parti med få kvinner i kommunestyret kan med dagens konstitueringsordning forlange at formannskap og utvalg konstitueres gjennom såkalt ’forholdsvalg’, slik at det endelige formannskapet /utvalget får mindre enn 40 prosent kvinner, selv om listene har vært gyldige og selv om kvinneandelen totalt i kommunestyret er høy. Hvis utviklingen viser at kvinneandelen i formannskap/fylkesutvalg, råd og utvalg ikke øker tilfredsstillende ved neste valg, ber LDO departementet vurdere mulighetene for å foreta innstramminger i kommuneloven på et senere tidspunkt. Det bør være endringer som gjør at partier som ikke selv oppfyller kravet til kjønnsrepresentasjon, må gi fra seg plass til partier som gjør det.

Kjønnsbalansekravet kan da kun avvikes for formannskapet dersom det ikke er nok kvinner totalt (uansett parti) i kommunestyret. For utvalg og råd må kjønnsbalansekravet til det endelige valgresultatet da oppfylles (uansett

konstitueringsmetode) ved å hente kandidater utenfor kommunestyret (slik det må gjøres i dag ved bruk av avtalevalg).

En slik innstramming er i utgangspunktet ikke ønskelig ut fra et hensyn til politisk styringsfrihet lokalt, men LDO mener at det kan bli nødvendig å vurdere dette for å oppnå en mer demokratisk representasjon dersom kjønnsbalansen ikke bedres tilfredsstillende. I den anledning kan det også vurderes å innføre krav til kjønnsrepresentasjon også når det gjelder lederposisjoner i formannskap og utvalg.

2.2 Utrede og vurdere krav til bedre kjønnsbalanse blant ordførere

Kvinneandelen blant ordførere økte etter valget i høst fra 17 til ca 23 prosent⁴. Dette er en relativt stor framgang, men det betyr at mer enn 7 av 10 ordførere er menn. I de 50 kommunene som gjennomførte direktevalg av ordførere er nesten 9 av 10 ordførere menn⁵. Samtidig viser en evaluering⁶ av forsøkene med direktevalg av ordfører ved lokalvalgene i 1999 og 2003 at hovedmålet med direktevalg – økt valgdeltagelse – ikke er oppfylt⁷.

LDO ber derfor KRD om å utrede og vurdere hvordan vi kan få flere kvinnelige ordførere ved blant annet å vurdere følgende:

- Bør det innføres krav til kjønnsrepresentasjon blant ordførere? Kan man vurdere å innføre et slikt krav per parti? Det vil si at hvert parti må oppfylle kravet på landsbasis. Det vil i så fall kreve samordning fra partiene sentralt, men det vil også være en viktig støtte for sentral- og lokalpolitikere som virkelig ønsker kjønnsbalanse.
- Hvilken innvirkning har direktevalgmetoden på kjønnsrepresentasjon blant ordførere? Bør metoden avskaffes, eller finnes det tiltak og virkemidler som kan brukes for å gi bedre kjønnsbalanse også innenfor denne valgmetoden?

3.0 Avsluttende kommentar

Vi mener at det fortsatt er behov for holdningsskapende arbeid for å få en bedre representasjon av befolkningen mht både kjønn, alder, etnisitet, funksjonsevne, religion, seksuell orientering og sosial bakgrunn. Enkeltpersoners kompetanse må selvsagt vektlegges, men vi ser ingen motsetning mellom det å inneha kompetanse og det å få en bedre representasjon av befolkningen. Vi tror at flere kvinner og mer mangfold i lokalpolitikken vil være til det beste også for lokalsamfunnene. Det vil tilføre mange kommuner nye erfaringer, kunnskap, synspunkter og innsikt. Hvis kommunen er og fremstår som en dynamisk og moderne kommune med mangfold og tæl, vil det gi folk lyst til å bo i – eller flytte til – kommunen. Da har kommunene oppnådd både representasjonsbalanse og markedsføringseffekt.

⁴ Kilde: Kommunal Rapport

⁵ LDOs egen opptelling

⁶ På oppdrag fra KRD. 'Direkte valg av ordfører som deltakelses- og styringsform.' Buck, Larsen og Willumsen. Høgskolen i Nesnas skriftserie nr. 64. 2005

⁷ En uformell beregning gjennomført av LDO viser at direktevalg av ordfører heller ikke i 2007 hadde noen spesiell innvirkning på valgdeltagelsen (de 50 kommunene hadde i gjennomsnitt samme økning som kommunene totalt).

LDO håper at KRD gjennomfører en vurdering av hvordan vi kan oppnå at kommunestyre, fylkesting og tilhørende råd og utvalg gjenspeiler befolkningen og dermed sikrer et demokratisk grunnprinsipp. LDO stiller seg naturligvis gjerne til disposisjon som dialogpartner i denne prosessen.

Med vennlig hilsen

Ingeborg Grimsmo
Fungerende Likestillings- og diskrimineringsombud

Randi Oklevik Solberg
Rådgiver